

MAKTABDAN TASHQARI TA'LIM MUASSASALARI O'QUV MASHG'ULOTLARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Qodirova Bahtiniso Qo'chqarovna

Ohangaron shahar "Barkamol avlod" bolalar maktabi uslubchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabdan tashqari ta'lim muassasalari o'quv mashg'ulotlarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish va o'quvchilarni kasb-hunar egallashga bo'lgan qiziqishlarini yanada oshirishda innovatsion usullardan foydalanish masalasi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, zamonaviy kasblar, innovatsion usullar, qiziqish, iqtidor, kasbiy bilim, yosh hususiyatlari.

KIRISH

Yurtimizda olib borilayotgan barcha islohotlarning eng asosiy maqsadi yosh avlodni har tomonlama yetuk va barkamol qilib tarbiyalash, hamda kelajak uchun mustahkam poydevor qurishdan iborat. Bu poydevor sog'lom, yetuk va barkamol shaxslarni tarbiyalab voyaga yetkazish natijasida yaratiladi.

Xalq ta'limi tizimidagi "Barkamol avlod" bolalar maktablari bolaning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish uchun xizmat qilar ekan, shu bilan birgalikda bu davrda bolaning iqtidor va qiziqishlarini hisobga olib uni asta-sekin hayotga tayyorlab boradi, kasbiy, hayotiy ko'nikmalarini shakllantiradi va kasb-hunarga yo'llaydi.

Mamlakatimizda maktabdan tashqari ta'lim muassasalari samaradorligini yanada oshirish, o'quvchi-yoshlarning bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish hamda ularda yuksak ma'naviy fazilatlarni kamol toptirish, kasb-hunarga yo'naltirish orqali mustaqil hayotga tayyorlash, har tomonlama yetuk salohiyatli barkamol avlodni tarbiyalash maqsadida hurmatli prezidentimiz SH.M.Mirziyoyev alohida e'tibor berib, 2019 yil 30 sentabr kuni "Xalq ta'limi tizimidagi maktabdan tashqari ta'lim samaradorligini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4467-sonli Qarorini imzoladi va bu tizimga STEAM ta'limini kiritdi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ta'lim yangi bosqichga ko'tarilmoqda, o'quvchilar fikr darajasi kengaymoqda, axborot olish osonlashmoqda, bunday o'sish jarayonida o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanmaslik darsning samaradorligini pasaytirib yuboradi. Bunday hollarda o'qituvchi o'z kasbiga puxta yondashgan holda darslarni tashkil etsa bir umr hurmat-e'tiborda bo'ladi. Bugungi kunda axborot ko'lam juda kengayib ketdi. Agar o'qituvchi o'z ustida ishlamasa avvalgi o'rgangan bilimlari yetarli bo'lmay qoldi. Dars mavzulari kundalik hayotdagi keskin voqealar bilan bog'lab o'tilsa, turli

innovatsion texnologiyalardan foydalanilsa dars esda qolishiga erishilishi mumkin. O'qituvchi o'quvchilarga innovatsion usullardan foydalanib, fanlararo bog'lagan holda ekologik-gigiyenik bilimlar bilan darsni to'ldirishi zarur. Pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi - bu o'qituvchi va o'quvchining belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlangan texnologiya tushuniladi. O'qitish jarayonida maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishida qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olishi, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olishi, o'quv jarayonida o'quvchilar mustaqil fikrlay olishlari, ijodiy ishlay olishlari, izlanishlari, tahlil eta olishlari, o'zlari xulosa chiqara olishlari, o'qituvchi ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olishi o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi. Har bir dars, mavzu, o'quv fanining o'ziga xos texnologiyasi bo'lib, ya'ni o'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya -bu yakka tartibdagi jarayon bo'lib, u o'quvchi ehtiyojidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan loyihalashtirilgan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayondir. Ta'lim vositalari - o'quv materialini ko'rgazmali taqdim etish va shu bilan birga o'qitishni samaradorligini oshiruvchi yordamchi materiallar hisoblanadi. Ta'lim berishning texnik vositalari -o'quv materialini ko'rgazmali namoyish etishga, uni tizimli yetkazib berishga yordam beradi, o'quvchilarga o'quv materialini tushunishlariga va eslab qolishlariga imkon beradi. Bunday vositalarga quyidagilar misol bo'lishi mumkin: diaproektor, grafoproektor, doska-bloknot, doska-stend. Yordamchi ta'lim vositalari - grafiklar, chizmalar, na'munalar, tarqatma materiallar va boshqalar. O'quv-uslubiy materiallar - o'quv materiallar, o'zlashtirilgan o'quv materiallarini mustahkamlash uchun mashqlar.

Bular o'quvchilarning mustaqil ishlarini faollashtirishga yordam beradi (ish varaqasi, eslatma, nazorat varaqasi, matnlar). O'quvchilarni o'quv bilish faoliyatlarini jadallashtirishga yordam beruvchi har xil turdagi ta'lim vositalarini tanlash va ulardan foydalanish quyidagilarga:

1. Maqsadni belgilash;
2. Asosiy bilim manbaiga;
3. Ta'lim usuliga;
4. O'quv materialining yangiligi va murakkabligiga;
5. O'quvchilarni o'quv imkoniyatlariga.

Innovatsion texnologiya- (innovatsiya inglizcha "innovate"- yangilik kiritish, yangilik, texnologiya esa yunoncha "texnos"- san'at, mahoratva "logos"- fan) ta'lim-tarbiya shakllari, metodlari va usullariga yangicha yondashish deganidir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritishdir.

Mavzuni o'rganishning taxminiy bosqichlari quyidagilardan iborat deb bilamiz:

1. Mavzu va uning rejasi beriladi;
2. O'quv faoliyati natijalari eslatiladi;
3. Mavzuni uning ahamiyatga qisqa to'xtalinadi;
4. Mavzuni tushuntirish ketma- ketligi texnologik loyiha asosida o'qituvchi maqsadiga mos kelishi lozim;
5. O'quvchilar diqqatini jalb etib, mavzu savollari haqida muammoli vaziyatlar hosil qilish;
6. Tushuntirish jarayonida o'quv adabiyotlari yoki tarqatma material bilan ishlashga ahamiyat beriladi;
7. O'quvchining tarqatma material yoki o'quv adabiyotlardan asosiy tushunchalarni o'qish va yozishni tashkil etishga imkoniyat yaratish;
8. Mavzuni o'rganish darajasini tekshirish, o'quvchilarga og'zaki savollar berib borish orqali (masalan, analitik geometriya tushunchasining mohiyati nima?);
9. O'quvchilar javoblariga izoh berish yoki to'ldirish, to'g'ri javoblarni rag'batlantirish.

Maktabdan tashqari ta'limning bugungi vazifasi, o'qituvchilarning yangi innovatsion axborot texnologiyalari orqali dars davomida samarali foydalanib, o'quvchilarga ma'lumotlarni aniq va tushunarli qilib yetkazib berish hisoblanadi.

Shuning uchun ham dars davomida o'qituvchi o'quvchilarning tushunarli, aniq qilib o'rganib borishi uchun ham, darslarni yangi innovatsion zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanib tashkil etish va o'rgatish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda o'quv mashg'ulot sifati va samaradorligini oshirish maqsadida pedagogik texnologiyalarni zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlari asosida 3 turdagi o'quv mashg'ulotlariga: ya'ni ma'ruza, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda keltirilganlarni kompleks holda qo'llash tavsiya etiladi. Zamonaviy metodlar va ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beruvchi texnologik treninglar o'quvchilarda mantiqiy, aqliy, ijodiy, tanqidiy, mustaqil fikrlashni shakllantirish bilan birga ularning qobiliyatlarini rivojlantirish, raqobatbardosh yetuk mutaxassis bo'lish hamda ijobiy kasbiy fazilatlarni tarbiyalashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. S. Alixonov. "Matematika o'qitish metodikasi". CHO'lpon nomidagi nashriyot matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2011y.
2. Matematika fanini o'qitishda innovatsion yondashuvlar moduli bo'yicha o'quv uslubiy majmua. Termiz – 2020 y.
3. Umumiy o'rta ta'limning matematika fanidan davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi. Toshkent-2017 y.

4. Абдалова С. Р. (2021). Таълим олувчиларнинг мустакил фикрлашини ривожлантиришда педагогик максад ва вазифаларни аниклашнинг мохияти. academic research in educational sciences, 2(2), 617-623.

